

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 15 του Οκτώβρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 217

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Νεοελληνικά (άρθρο από τη University Review).

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Η Αιμόφρωση.

KARL BRUGMAN. Γραφή και Λαϊκή γλώσσα και το Γλωσσικό ζήτημα στην Ελλάδα (μετάφρ. Λένα Αρβαρίτη).

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Στις Έρεσούς τα χαλάσματα.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. Όπως κατάντησε η καθαρεύουσα.

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΔΙΩΧΤΕΣ. (Γράμμα από τα Χανιά).

ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. Για το βιβλίο του Γιαννόπουλου.

ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ. Ένα γράμμα.

Σ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Μερικά για την πολιτική μας κατάσταση.

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Η Ξέρα.

Σ. ΑΓΑΛΙΑΝΟΣ. Η βιβλιομαηλεία και το εκπαιδευτικό ακαθίστως.

Γ. ΠΑΦΛΙΩΤΗΣ. Στην περασμένη μου αγάπη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Γ. Σ. Ζουφοδός, Ν. Ζαχαρίου.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα (Δεύτερο βήμα—Κριτικά Αιτάσματα—Πρόδωσε τα Γιάννια! ..—'Από ένα άρθρο του «Σκρίπ».

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΤΗΣ ΕΡΕΣΣΟΣ ΤΑ ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ

Στις Έρεσούς τα χαλάσματα
Που αρχαία γερονάε φαντάσματα,
Που μές σε πέτρες και χώματα
Σκορπιούνται μαρμαροκόμματα
Με τα ψηφιά τα σβυσμένα,
Ξένο παιδί συγχοροχότανε,
Και στή μελέτη βουτιότανε
Με το σφυρί του σκαλίζοντας,
Και με κοντύλι πασχίζοντας
Νά ξαναβρῆ τα χαμένα.

Στις Έρεσούς τα χαλάσματα,
Που αρχαία γερονάε φαντάσματα,
Ένα σπιτάκι σιεκότανε,
Που λυγρή το νοιαζότανε
Και γλυκοπρόσωπη κόρη.
Στο παραθύρι της πρόβαλε,
Και στο κεφάλι της τῶβαλε,
Πῶς είναι κῶμας νά δέρνεται,
Και μές στο κῶμα νά σέρνεται
Χωρίς βοήθεια τῶγῶρι.

Στις Έρεσούς τα χαλάσματα,
Που αρχαία γερονάε φαντάσματα,

Ένα σπιτάκι σιεκότανε,
Και τώρα ο νιός μας καθότανε
Και μελετοῦσε με εἰρήνη.
Σπασμένες πλάκες ξεδιάλιζε,
Που ἡ λυγρή του τις γυάλιζε
Με προσοχή τις ἀρόδιαζε,
Κι ὡς τόσο πάντοτες ἄδειαζε
Κ' ἕνα φιλὶ νά του δίνῃ.

A. E.

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΔΙΩΧΤΕΣ

Χανιά στις 5 του Οκτώβρη 1906.

Αγαπημένε μας Νουμά,

Έχουμε ὅλη τὴν ὄρεξη νὰ συζητήσουμε φαρδιά πλατιά τὸ ζήτημα τοῦ ἀντιβασιλισμοῦ γιὰ τὸ ὁποῖο τόσο πονεῖ καὶ φωνάζει ὁ ἀγαπητὸς μας φίλος Γιάννης Ἀντωνακάκης στὸ ἄρθρο του «Οἱ Τυραννοχτόνοι» ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμά» στὶς 10 τοῦ Σεπτεμβρίου. Μὰ γυρίσαμε τὴν κεντρικὴν ἰδέα, ἐφάξαμε νὰ βροῦμε τουλάχιστο τὴ σειρά ποῦ δίνει τὶς διάφορες σκέψεις του καὶ τίποτα δὲν κατορθώσαμε νὰ βροῦμε. Λέει γιὰ τὴ διοικοῦσα τάξη τοῦ Ρεμά, γιὰ τὴ στενὴ ἐκλογικὴ περιφέρεια τοῦ... Στῆν, γιὰ τὴν καθολικὴ ψηφοφορία, γιὰ δυὸ τέλεια πολιτικὰ καλοῦπια, γιὰ τὴ δεδηλωμένη, γιὰ τὸ νεοελλαδισμό, γιὰ τὸν ἀνεύθυνο, γιὰ τὴ δημοτικὴ ἐκπαίδευση, γιὰ τὸ διῶξιμο τοῦ Πρίγκηπα, γιὰ δημοτικιστάδες—ἀπίστευτο—ἀντιπρίγκηπικούς... καὶ πῶς θὰ γίνῃ ξένος ὑπῆκοος... γιὰ νὰ βγάινῃ τὸ ψωμί του. Καὶ ὅλα αὐτὰ σὲ τρεῖς μόνο στήλες τοῦ «Νουμά» παραταγμένα με τέτοιον τρόπο ποῦ ἀδύνατο νὰ καταλάβῃ κανεὶς πῶς πηδαίει ἀπὸ τὸνα στᾶλλο. Ἀφίνουμε δὲ καὶ κάτι χοντρές ἀνακριβείες ποῦ ἔχει, πῶς π. χ. τὸ δόγμα τῆς «δεδηλωμένης» εἶναι κατεργαροεφεύρεση τοῦ Ντεληγιάννη, ἐνῶ πασίγνωστο εἶναι πῶς ὁ Τρικούπης πρῶτος σοφὰ τὸ κήρυξε φανατισμένος πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν ἀγγλικὸ κοινοβουλευτισμό.

Ἄλλ' ἄς τ' ἀφίσουμε αὐτὰ. Ἐμεῖς γιὰ τὴν ὥρα θὰ περιοριστοῦμε στὸ δικὸ μας ζήτημα, τὸ πρίγκηπικό, νὰ ποῦμε, ποῦ τόσο τὸ πῆρε κατὰκαρδὰ ὁ ἀγαπητὸς μας φίλος. Ἄντι μάλιστα νὰ πιάσουμε τὸ θέμα ἀπὸ ἄλλες μεριές ψηλότερες καὶ πειστικώτερες, θὰ κάνουμε τὴ χάρη στὸ συνεργάτη σου νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε με τοὺς δικούς του συλλογισμούς. Ὁ ἴδιος λέει στὸ ἄρθρο του: «Ἔβρουμε πῶς γιὰ νὰ ζήσῃ ἡ Ρωμιόσῃν, τὸ ἑλληνικὸ Κράτος ἔπρεπε νὰ-

ναί τίμιος ὀργανισμὸς ποῦ ἐνῶ θὰ ἀσφαλίξει στὸ ἐσωτερικὸ του με νόμους, ποῦ νὰ ἐφαρμόζονται τίμια καὶ ἴσα, τὴ ζωὴ τὴν τιμὴ καὶ τὴν περιουσία τῶ πολιτῶ, τὴν πρόοδο καὶ τὴν προκοπὴ τῶνε στὶς τέχνες καὶ ἐπιστῆμες, σύγκαίρα θὰ τοὺς ἀρμάτωνε καὶ θὰ τοὺς ἐγύμναζε κάνοντάς τους μιὰ γροθιά, γιὰ νὰ μπορέσῃ με θέληση καὶ δύναμη νὰ κυνηγήσῃ τὴν πραγμάτωση τῶν Ἰδανικῶν ποῦ ἔτοιμα τοῦ παράδωκε ἡ μεγάλη Ἐπανάσταση, καὶ νὰ προστατίψῃ τοὺς ὑβρισμένους καὶ κυνηγημένους ὑπόδουλους ἀδερφούς του».

Τὸν ῥωτοῦμε τώρα: Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἴχαμε στὴν Κρήτη; Μὰ θὰ μᾶς πῆτε καὶ σεις: —'Ε! τί φταίει ὁ Πρίγκηπας; Μήπως ἔχουμε στὴν Ἑλλάδα τίποτα ἀπ' αὐτὰ; Ὅσο γιὰ τὸ Βασιλιά σας δὲν ξέρουμε, μὰ ὁ Πρίγκηπας φταίει καὶ παραφταίει γιὰτὶ στὴν Κρήτη εἴχαμε σύνταγμα μοναρχικὸ ποῦ ὅλα τὰ διέτυνε καὶ τὰ κανόνιζε ἡ περίφημη Αὐλὴ μας. Καὶ δὲ μπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ ὁ φίλος μας ὅτι καὶ ὁ βουλευτὴς γιὰ τὸ παραμικρότερο ζήτημα καὶ ὁ Σύμβουλος γιὰ τὴν ἐλάχιστη διοικητικὴ λεπτομέρεια καὶ ὁ τελωνοφύλακας κι' ὁ κλητῆρας γιὰ νὰ διοριστοῦνε ἔπρεπε νὰ πᾶνε κατευθεῖα στὸ Παλάτι. Εἴτανε λοιπὸν ἡ πρίγκηπικρατοῦμενη Κρήτη τίμιος πολιτικὸς ὀργανισμὸς; Εἴχαμε δικαιοσύνη ἀμερόληπτη; Εἴχαμε ἰσότητά ἀπέναντι τοῦ Νόμου; Ἡ χωροφυλακὴ ἐξαπαλλίε τὴ ζωὴ, τὴν τιμὴ καὶ τὴν περιουσία ὀλονῶνε ἢ μήπως ἔκανε τὸ ἀντίθετο σὲ μιὰ πολιτικὴ μερίδα; Καὶ ἀφοῦ τὸ θέλει καὶ αὐτὸ ὁ φίλος μας, γιὰτὶ ὁ Πρίγκηπας τόσο ἐπίμονα ἀντιστάθηκε στὴν ἰδέα τοῦ Βενιζέλου νὰ ὀργανώσουμε στρατὸ γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τὶς πολεμικὲς ἀρετὲς μας καὶ νὰ μπερίσουμε σὲ μιὰ περίσταση νὰ βοηθήσουμε τὴν μητέρα στὴν πραγματοποίηση τῶν Ἰδανικῶν της;

Καὶ τὸ πιὸ φριχτό εἴχαμε Ἐλευθερία; Ἐλευθερία τύπου, ἔλευθερία φρονημάτων γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ προκόβουμε στὶς τέχνες καὶ στὶς ἐπιστῆμες, ὅπως λέει ὁ ἀρθρογράφος; Ἡ θὰ μᾶς ἀρνηθῆ πῶς ὁ Πρίγκηπας ἔβγαине σὲ ἐκλογικὲς περιοδείες καὶ ἔβγαζε λόγους ἀντιβενιζελικούς; Ἡ δὲ θὰ παραδεχτῆ πῶς ὅσοι δὲ ἦσαν αὐλικὸὶ τοῦς πολεμοῦσε ἢ μακαρίτισσα Αὐλὴ ὅπως μποροῦσε καὶ πρὸ πάντων με ἐξοντωτικὸ ὀικονομικὸ πόλεμο ποῦ δὲ μποροῦσαν νὰ ζήσουν ὅχι πιά ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι (αὐτὸ δὲ δὲν εἶναι καὶ τόσο σπουδαῖο) ἀλλ' οὔτε ὡς δικηγόροι, ὡς γιατροὶ, ὡς ἔμποροι, ὡς μπακάληδες, ὡς χαμάληδες;

Καὶ γιὰτὶ ὅλα αὐτὰ; Γιὰτὶ ἰτολμοῦσαμε νὰ φρονῶμε πῶς ἡ Αὐλὴ στραβοπατῆ. Πῶς τὸ δημόσιο χρῆμα κλιβεται. Πῶς εἴχαμε καταντήσῃ σὲ πλήρη πολιτικὴ χρεωκοπία. Μὰ κι' ἐν ἀκόμα ὑποθέσουμε πῶς εἴμαστε γελασμένοι καὶ πῶς τὸ νησί μας εἶταν